

Nr 134.

Av herr Jansson i Kalix m. fl., om anslag till restaurering av Karesuando kyrka.

År 1905 färdigbyggdes den nuvarande kyrkan i Karesuando församling av Norrbottens län. Den hade dragit en kostnad av 40 000 kronor, varav 15 000 kronor hade kommit från fjälltraktsfonden. 22 900 kronor anslag riksdagen 1905, och resten fylldes i av församlingen. Någon restaurering eller reparation av kyrkan har icke förekommit under alla dessa år. Kyrkan är uppförd i huggen natursten och trä. Stenstommen är uppförd till 2,97 meters höjd, och därovanpå reser sig trästommen av bilat timmer. Någon isolering mot kylan förekommer inte mot stenväggarna. Visserligen finnes på insidan en panel av tunna bräder, men denna har tillkommit endast för att skapa ett enhetligt intryck åt inredningen. Som isolering mot kylan är den helt värdelös. Till detta kommer att marken ofta är frusen året om till djup av en meter, varför det uppstår synnerligen kraftiga tjälskjutningar med åtföljande sprickbildningar i den stenbyggda delen av kyrkan. Genomgående sprickor ha också uppstått i stenmurarna, och deras antal ökas med varje år. Kylan har sålunda mycket fria passager direkt genom stenmurarna under den kalla delen av året. Det bör kanske anmärkas att kylan i dessa trakter mycket ofta ligger vid minus 40°. Under sommaren verka stenväggarna som källarmurar, och luften står kall och rå, varför det inte är ovanligt att man får elda i kyrkan även sommartid. Numer är det omöjligt att få upp temperaturen under vintern över 0°. Kyrkan kan därför inte användas för den vanliga söndagsgudstjänsten vintertid, utan den är då förlagd till någon av folkskolans lärosalar.

Under de stora vinterhelgerna julen och påsken, som i dessa trakter också äro de stora kyrkhelgerna, hör till gammal kyrklig tradition att kyrkobesökare inte bara från Karesuando församling utan också från grannförsamlingarna, ja, även från församlingarna i det finska grannlandet, komma samman för att gemensamt fira de stora kyrkhelgerna. Gudstjänst pågår då varje dag, och minst ett par gånger varje dag, under en hel vecka. Då har man ingen annan utväg än att öppna kyrkan. I nollgradig temperatur följer menigheten de dagliga gudstjänsterna.

1937 påtalade dåvarande förste provinsialläkaren de här ovan refererade bristerna i kyrkan. I svar å denna skrivelse medgav kyrkorådet att de påtalade bristerna funnos och framhöll att kyrkan snarligen behövde en grundlig restaurering. Byggnadssättet måste sägas vara mindre lämpligt för dessa breddgrader, och därför beslutade kyrkorådet på uppmaning av dom-

kapitlet att upprätta ett förslag till grundlig reparation och restaurering av kyrkan. Den av kyrkorådet anlitade arkitekten gjorde emellertid ingenting åt saken, varför kyrkostämman år 1945 beslöt att ingå till kungl. byggnadsstyrelsen med framställning om byggandet av en ny kyrka.

Byggnadsstyrelsen anmodade församlingen samma år att uppdraga åt någon av de av styrelsen nämnda arkitekterna att utarbeta förslag till ny kyrka för Karesuando församling. Kyrkorådet uppdrog åt arkitekt Folke Löfström från Stockholm att upprätta förslaget.

Vid besök i Karesuando år 1945 på hösten kom emellertid arkitekten till den uppfattningen att man med fördel skulle kunna restaurera den nuvarande kyrkan, även om det med hänsyn till förfallet och byggnadssättet samt det nordliga läget skulle komma att draga avsevärda kostnader. Dessa beräknades till 235 000 kronor. Förslaget har granskats av kungl. byggnadsstyrelsen, som i ett yttrande den 16 mars 1949 funnit detsamma både ur arkitektonisk och praktisk synpunkt vara en fördelaktig lösning, och byggnadsstyrelsen har inte heller funnit anledning att göra några erinringar mot kostnadsberäkningarna utan vitsordar dem.

Arbetet kan påbörjas så snart erforderliga medel stå till buds och byggnadstillstånd erhålles.

Domkapitlet i Luleå, som yttrat sig över förslaget och en framställning till Kungl. Maj:t om en proposition till årets riksdag, i vilken medel för denna restaurering skulle begäras, tillstyrker detsamma och lämnar samtidigt uppgift om att domkapitlet icke har medel till förfogande för detta ändamål. Visserligen erhåller stiftet årligen 30 000 kronor av kollektmedel för nybyggnad och reparation av kyrkor och gudstjänstlokaler, och dessutom förfogar domkapitlet över fjälltraktsfonden, som f. n. utgör 1 100 kronor, men dessa medel åtgå helt för andra ändamål.

Statskontoret anför att kyrkan uppfördes för 50 år sedan för 40 000 kronor och finner det i viss mån anmärkningsvärt att restaureringen nu skall draga en så avsevärd kostnad. Statskontoret föreslår därför att kungl. byggnadsstyrelsen får i uppdrag att revidera förslaget till restaurering av kyrkan i akt och mening att nedbringa kostnaderna. Därvid skall beaktas att reparationen endast skall avse att göra kyrkan användbar som kyrkorum. Vidare framhåller statskontoret att Karesuando kommun redan nu har ett kommunalt skattetryck, som överstiger det av riksdagen år 1947 beslutade högsta skattetryck en kommun skulle ha för att komma i åtnjutande av statsbidrag till skattelindring, nämligen 14 kronor, och statskontoret förmodar att detta höga skattetryck på mer än 14 kronor skall komma att bestå inom kommunen även för framtiden. Realiter är det därför, säger statskontoret, staten som får bekosta en restaurering av kyrkan, även om kommunen själv eller församlingen skulle besluta om den.

Det kan i och för sig vara riktigt, detta statskontorets resonemang, men å andra sidan få vi inte glömma att finansdepartementet eller dess chef

skall besluta om lånet får upptagas, och vidare måste församlingen själv anskaffa långgivare.

Även om riksdagens beslut av år 1947 skulle komma att bestå för framtiden, vilket med hänsyn till det antal år det här gäller, 30—40, inte är så säkert, så finnas inga garantier för att Kungl. Maj:t anser församlingen kreditvärdig för ett så stort lån som det här gäller, och ännu osäkrare är det att det är möjligt för församlingen att uppbringa en långgivare, som är villig att låna ut sina pengar till en församling med den svaga ekonomi, som Karesuando har. Vi anse det uteslutet. Kungl. byggnadsstyrelsen, som haft statskontorets förslag om revidering av förslaget på remiss, anför ännu en gång att den av arkitekten angivna kostnaden 235 000 kronor måste anses vara riktig och att någon väsentlig reducering av detta belopp inte är möjlig. Genom att taga vara på alla möjligheter till förenklingar i det uppgjorda förslaget till restaurering av kyrkan och genom att föreslå, att vissa arbeten skola ställas på framtiden, har byggnadsstyrelsen ansett sig kunna bringa ned kostnaderna till 150 000 kronor.

Församlingen redovisar sina egna tillgångar på följande sätt:

Kyrkokassan:

Tillgångar	15 716: 48
Skulder	5 410: 27
Tillgångar över skulderna	10 306: 15 kr., därav till pastoratet 3 162: 32.

Pastoratet:

Tillgångar	9 110: 75
Skulder	4 140: 54
Tillgångar över skulderna	4 970: 21 kr., därav från kyrkokassan 3 162: 32.

Av tillgångarna utgjordes 5 051: 82 av sedan flera år utestående restantier, som nog få betraktas såsom mycket osäkra. Kapitalöverskottet har under tidigare år varit betydligt mindre än det ovan redovisade. Sålunda utgjorde det sammanlagda överskottet för kyrkokassan och pastoratet år 1944 164: 07, 1945 2 579: 30, år 1946 2 278: 03. Antalet skattekronor för Karesuando kommun utgjorde enligt senaste taxeringen 7 738, och medeltalet skattekronor för de senaste 5 åren utgjorde 5 638.

Man får utgå från att den ekonomiska situationen för kommunen under 1950 och framöver kommer att te sig mycket ogynnsammare än vad ovan anförts. Inga skogsavverkningar förekomma inom kommunen. Under första veckan i januari i år företog länsarbetsnämnden i Norrbotten en undersökning av de arbetsmöjligheter, som kunde finnas att tillgå inom kommu-

nen, och gjorde samtidigt en undersökning av antalet arbetslösa. Det visade sig vid denna undersökning att av 140 man i de arbetsföra åldrarna voro 124 arbetslösa. Arbetstillfällen inom den egna kommunen saknades. Detta gällde såväl öppna marknadens arbeten som lämpliga beredskapsarbeten. Under sådana förhållanden förstår man att antalet skattekonor inom kommunen kommer att ytterligare sjunka. Vidare får man komma ihåg att kommunen för att komma i åtnjutande av den statliga bostadssociala verksamheten skall ställa kommunal borgen. Det blir ytterligare en belastning, som kommer att försvåra kommunens lånemöjligheter för ändamål som ovan omtalas.

Karesuando kommun har en mycket livlig förbindelse med det finska grannlandet. Sedan färjeförbindelsen mellan Finland och Sverige kommit till stånd med övergång vid Karesuando får man vänta en ökad turistström, som vill bese traktens sevärdheter. Det är sålunda inte endast en ekonomisk fråga, detta om statsanslag för restaurering av kyrkan i Karesuando, den måste också betraktas som en kulturvårdande angelägenhet, där staten utan tvivel får betraktas som den mest ansvarige.

Samtliga handlingar rörande denna fråga kunna av vederbörande utskott rekvireras från ecklesiastikdepartementet.

Med hänvisning till vad vi ovan anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att till restauration av Karesuando kyrka anvisa 150 000 kronor.

Stockholm den 24 januari 1950.

Ivar Jansson,
Kalix.

J. O. Gavelin.

Hildur Ericsson.

Olof Wiktund.

Harald Hallén.

Verner Hedlund.

Carl Hoppe.